

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HESABLAMA PALATASI

**Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun
2019-cu il büdcəsinin layihəsinə
Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının**

R Ə Y İ

BAKI 2018

M Ü N D Ə R İ C A T

	Ümumi müddəalar	3
I Bölmə.	“Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcəsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının layihəsinin ümumi xarakteristikası.	4
1.1.	<i>Fərman layihəsinin tərtibi və təqdim edilməsi ilə bağlı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tələblər.</i>	4
1.2.	<i>Fərman layihəsinin strukturu və ümumi göstəricilər.</i>	4
II Bölmə.	Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə gəlirləri	6
	<i>Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla).</i>	7
2.1.		
2.2.	<i>Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər</i>	10
2.3.	<i>Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər.</i>	10
2.4.	<i>Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar</i>	11
2.5.	<i>Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər</i>	11
III Bölmə.	Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə xərcləri	17
3.1.	<i>Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi</i>	18
3.2.	<i>Məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi</i>	18
3.3.	<i>Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər</i>	19
IV Bölmə.	Nəticələr və tövsiyələr	19

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcəsinin layihəsinə Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Rəyi (Rəy) "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 27.7-ci maddəsinə, "Hesablama Palatası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 7.0.1-ci maddəsinə və "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"nın (Qaydalar) 4.1-ci bəndinə müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Qeyd edilməlidir ki, "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 12 sentyabr tarixli 579 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"na Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 21 noyabr tarixli 1685 nömrəli Fərmanı ilə dəyişikliklər edilmişdir. Həmin dəyişikliklərlə Dövlət Neft Fondunun (Fond) büdcəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi ilə əlaqələndirilməklə tərtib edildikdən sonra İcraçı direktor tərəfindən Fondun büdcəsinin layihəsi Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı) ilə birlikdə rəy verilmək üçün hər il sentyabr ayının 5-dən gec olmayaraq Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına və Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim etməsi, Müşahidə Şurası tərəfindən Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının rəyi nəzərə alınmaqla Fondun büdcə layihəsinə dair rəy verməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Hesablama Palatasının rəyində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 434 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş vəzifə və funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün 2019-cu ildə gəlir və xərc istiqamətləri üzrə proqnozlaşdırılmış məbləğlərin əsaslılığı, növbəti ildə Fond tərəfindən həyata keçiriləcək investisiya siyasətinin Fondun fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktları ilə uyğunluğu araşdırılmışdır.

Rəy hazırlanarkən Fondun büdcəsinin 2017-ci il üzrə icra göstəriciləri, 2018-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəriciləri ilə müqayisəli təhlillər aparılmış, Rəy "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin gəlirlərinin mədəxil mənbələri üzrə daxilolmalara dair göstəricilər, 2018-ci ilin 9 ayının icrası üzrə Fondun statistik məlumatlarından, Hesablama Palatasına təqdim edilmiş hesabatlar və məlumatlardan, Hesablama Palatasının müvafiq analitik məlumat bazasından, müxtəlif rəsmi internet səhifələrinin müvafiq məlumatlarından istifadə edilməklə və təhlillər aparılmaqla hazırlanmışdır.

Rəy "Ümumi müddəalar"dan, "Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün büdcəsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsinin ümumi xarakteristikası, Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə gəlirləri, Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə xərcləri ilə bağlı alt bölmələrdən, həmçinin nəticələr və ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə Hesablama Palatasının müvafiq tövsiyələrindən ibarət olmaqla tərtib edilmişdir.

I BÖLMƏ. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2019-CU İL BÜDCƏSİ BARƏDƏ” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMAN LAYİHƏSİNİN ÜMUMİ XARAKTERİSTİKASI

1.1. Fərman layihəsinin tərtibi və təqdim edilməsi ilə bağlı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tələblər

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”nın 4.1-ci bəndinə əsasən, Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün büdcəsinin layihəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi ilə əlaqələndirilməklə tərtib edildikdən sonra “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin 2019-cu ildə istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı)”nın, “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün İnvestisiya siyasəti”nin və “Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı illik xərclər smetası”nın layihələri ilə birlikdə rəy verilmək üçün 2018-ci il 11 dekabr tarixində Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına dnf/1/MS-1071 nömrəli məktubla təqdim edilmişdir. Eyni zamanda, Fond tərəfindən Hesablama Palatasına “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə layihəsi barədə Arayış” və müvafiq materiallar təqdim edilmişdir.

Fondun investisiya siyasətinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi Qaydaları”na uyğun olaraq daxili və xarici maliyyə-investisiya bazarlarında mövcud və perspektiv konyunkturun təhlili və nüfuzlu beynəlxalq reyting agentliklərinin sənəd və hesabatları əsasında, habelə zəruri hallarda tanınmış xarici məsləhətçi şirkətlərin xidmətlərindən istifadə edilməklə tərtib edilməli və Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin idarə edilməsinin prinsip və istiqamətlərini maksimal iqtisadi səmərə, aşağı risk dərəcəsi və qarşıya qoyulan vəzifələrə cavab verən digər tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilməli olduğunu nəzərə alaraq, Hesablama Palatası adı çəkilən sənəd və hesabatlar üzrə müvafiq xülasələrin, məsləhətçi şirkətlər cəlb olunduqda onların tövsiyələrinin və bu istiqamətdə daha müfəssəl əsaslandırma və hesablamaların təqdim olunan sənədlər və məlumatlar zərfinə daxil edilməsini məqsədəuyğun hesab edir.

Hesablama Palatası hazırda ölkədə neft və qaz gəlirlərinin idarə edilməsində əsas sənəd olan “Neft və qaz gəlirlərinin uzun müddətli dövrə idarə edilməsi Strategiyası”nda müəyyən edilən prinsiplərlə Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin proqnozlaşdırılmış parametrləri arasında əlaqələrin xarakteristikasını da təqdim edilmiş məlumatlara daxil edilməsini məqsədəmüvafiq hesab edir.

1.2. Fərman layihəsinin strukturu və ümumi göstəricilər

Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün büdcəsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsi 5 maddədən ibarət olmaqla tərtib olunmuşdur. Layihənin 1-ci maddəsində Fondun 2019-cu il üçün gəlirlərinin 15 450 149,7 min manat, xərclərinin 11 595 238,4 min manat məbləğində olduğu qeyd edilmiş, 2-ci maddəsində Fondun gəlirlərinin formalaşma mənbələri verilmişdir.

Fərman layihəsinin 3-cü maddəsində Fondun xərclərinin istiqamətləri əks etdirilmiş, 4-cü maddə ilə Fondun vəsaitinin 2019-cu ildə istifadə edilməsinin əsas

istiqlamətləri (proqramı), o cümlədən Fondunun vəsaitinin xərc istiqamətləri və Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün investisiya siyasəti verilmişdir.

Fərman layihəsinin 5-ci maddəsi ilə Dövlət Neft Fondunun 2019-cu ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetasının layihəsi verilmişdir.

Fondun gəlirlərinin əsas hissəsini (85,6%-ni) Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər təşkil etdiyindən, Fondun büdcəsinin baza göstəricisi olan 1 barel neftin orta illik ixrac qiymətinin növbəti il üçün 60,0 ABŞ dolları, Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı orta illik məzənnəsinin isə 1,70 manat səviyyəsində nəzərdə tutulması, həmçinin cari ildə Fondun büdcəsində neftin orta illik ixrac qiymətinin yanvar-iyun ayları üzrə 45 ABŞ dolları, iyul-dekabr ayları üzrə isə 55 ABŞ dolları nəzərdə tutulmasına baxmayaraq 9 ay ərzində neftin orta satış qiymətinin 70,5 ABŞ dolları təşkil etməsi (büdcədə nəzərdə tutulmuş proqnoz qiymətdən 15,5 ABŞ dolları çox) ümumilikdə Fondun 9 ay ərzində büdcə gəlirlərinin 94,3%, xərclərinin isə 69,7% icra etməsi onun təsdiq olunmuş büdcəsində nəzərdə tutulmuş profisitənin həcmi daha da artmasına şərait yaratmışdır. Bütün bunlar isə öz növbəsində hesabat dövrü ərzində Fondun aktivlərinin manat ifadəsilə vəsaitin ilin əvvəlinə nisbətən 5462,7 mln manat və ya 9,3% artaraq dövrün sonuna 64439,9 mln manat təşkil etməsini reallaşdırmışdır.

Fondun aktivlərinin cari ilin 9 ayı ərzində 9,3% artması valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlirlərin artımına öz müsbət təsirini göstərmişdir.

Yuxarıda qeyd olunanların ümumi nəticəsi növbəti ildə Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında xam neftin hasilatının cari ilə nisbətən 7,3 mln barel az proqnozlaşdırılmasına baxmayaraq Fondun 2019-cu ilin proqnoz göstəricisində gəlirlərinin 15450,1 mln manat olmasına şərait yaratmışdır.

2019-cu ildə Dövlət Neft Fondunun xərclərinin ümumi həcmi 11595,2 mln manat məbləğində proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da 2018-ci ilin təsdiq edilmiş bəqdcə xərcləri ilə müqayisədə 115,0 mln manat çoxdur.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcəsinin gəlirləri aşağıdakı daxilolmalar hesabına formalaşır (Cədvəl 1).

Cədvəl 1. Dövlət Neft Fondunun formalaşma mənbələri üzrə daxilolmaları

Maddə №	Gəlir və xərc istiqamətləri	min manat
1.	Cəmi gəlirlər	15 450 149,7
o cümlədən,		
1.1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər	13 218 752,6
1.2.	Akrhesabı ödənişlər	4 692,0
1.3.	Tranzit gəlirləri	19 040,0
1.4.	Bonus ödənişləri	765 170,0

1.5.	Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər	1 442 495,1
2.	Cəmi xərclər	11 595 238,4
o cümlədən,		
2.1.	Məcburi köçkünlərin sosial-məişət problemləri	200 000,0
2.2.	Dövlət büdcəsinə transfert	11 364 300,0
2.3	ARDNF-in idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	30 938,4
Profisit		3 854 911,3

Təqdim olunmuş büdcə layihəsində Fondun büdcəsində 3854,9 mln manat həcmində profisitın yaranması gözlənilir ki, bu da Fonda daxilolmaların müvafiq hissəsinin yığıma yönəldilməsini şərtləndirmişdir. Lakin, "Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya" ilə təsdiq edilmiş "neft və qaz gəlirlərinin zirvə səviyyəsinə çatdıqda onların 25%-dən az olmayan hissəsinin yığıma yönəldilməsi" prinsipinə riayət edilməsi mümkün olmamışdır.

Eyni zamanda qeyd olunmalıdır ki, Fondun büdcəsinin xərc hissəsində cari ildən fərqli olaraq "Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi", "Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi" və "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi" layihələri öz əksini tapmamışdır.

II BÖLMƏ. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2019-CU İL BÜDCƏ GƏLİRLƏRİ

Fərman layihəsinə əsasən Fondun gəlirləri 15 450,1 mln. manat həcmində proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 3 312,5 mln manat və ya 27,3%, 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən 139,2 mln. manat və ya 0,9% çox, gözlənilən icra göstəricisindən isə - 3 439,2 mln. manat və ya 18,2 faiz azdır (Cədvəl 2).

2019-cu il üçün Fondun büdcəsinin baza göstəricisi olan 1 barel neftin orta illik ixrac qiyməti növbəti il üçün 60,0 ABŞ dolları, Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı orta illik məzənnəsi 1,70 manat səviyyəsində götürülmüşdür. Bu göstəricilərə uyğun olaraq Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üzrə büdcə gəlirlərinin ümumi həcmi **15 450 149,7** min manat və yaxud **9 088,3** milyon ABŞ dolları olması proqnozlaşdırılır ki, bu da Fondun 2018-ci il üçün təsdiq edilmiş büdcə gəlirlərinə nisbətən manat ifadəsile 0,9 faiz çoxdur (Cədvəl 2).

Cədvəl 2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üzrə gəlirləri, mln. manatla

Göstəricilər	2017 (icra)	2018		2019 (layihə)								
		proqnoz	gözlənilən icra	məbləğ	xüsusi çəki, %	müqayisə						
						2017-ci ilin icrası ilə		2018-ci ilin proqnozu ilə		2018-ci ilin gözlənilən icrası ilə		
						+;-	%	+;-	%	+;-	%	
1.	Gəlirlər, Cəmi	12 137.50	15 310.82	18 889.20	15 450.01	100.0%	3 312.5	127.3%	139.2	100.9%	-3 439.2	81.8%
1.1.	Mənfəət neftinin və qazın satışından daxilolmalar	11 029.99	13 307.41	16 886.84	13 218.75	85.6%	2 188.8	119.8%	-88.7	99.3%	-3 668.1	78.3%
1.2.	Akrhesabı ödənişlər	3.60	4.08	4.15	4.69	0.0%	1.090	130.3%	0.61	115.0%	0.5	113.0%
1.3.	Tranzit gəlirləri	17.91	17.37	16.26	19.04	0.1%	1.130	106.3%	1.67	109.6%	2.78	117.1%
1.4.	Bonus ödənişləri	2.41	765.23	765.22	765.17	5.0%	762.760	-	-0.1	-	0.0	-
1.5.	Fondun vəsaitinin idarə olunmasından əldə olunan gəlirlər	1 083.59	1 216.73	1 216.73	1 442.36	9.3%	358.8	133.1%	225.6	118.5%	225.6	118.5%

2018-ci ilin 9 ayı ərzində Fondun gəlirlərinin ümumi həcmi 14437,2 mln manat təşkil etməklə büdcədə nəzərdə tutulan məbləğə nisbətən (15310,8 mln manat) 94,3% səviyyəsində yerinə yetirilmişdir.

2019-cu ildə Dövlət Neft Fondunun büdcə xərclərinin ümumi həcmninin **11 595 238,4** min manat və yaxud **6 820,2** milyon ABŞ dolları olması proqnozlaşdırılır ki, bu da Fondun 2018-ci ilin təsdiq edilmiş büdcə xərclərinə nisbətən manat ifadəsile 1,0 faiz çoxdur. Xam neftin 60 ABŞ dolları qiyməti ilə 2019-cu ildə Fondun büdcəsində **3 854 911,3** min manat və yaxud **2 267,6** milyon ABŞ dolları həcmində profisitın yaranması gözlənilir.

2.1. Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)

Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər Fondun gəlirlərinin strukturunda ən böyük paya malikdir. Fond tərəfindən təqdim edilən məlumata əsasən 2019-cu ildə Azəri-Çıraq-Güneşli yatağında xam neft hasilatının həcmi **197,1** milyon barel (**26,56** milyon ton) olması proqnozlaşdırılır ki, bu da hasilatın aşağı düşməsi səbəbindən 2018-ci ilin göstəricisinə nisbətən (204,4 milyon barel) 7,3 milyon barel azdır.

Fərman layihəsinə əsasən 2019-cu ildə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə Fondun daxilolmaları **7 775,7** milyon ABŞ dolları və ya **13 218 752,6** min manat olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsile 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 2 188,8 mln manat və ya 19,8% çox, 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən 88,7 mln. manat və ya 0,7% az, gözlənilən icra göstəricisindən isə 3 668,1 mln. manat və ya 21,7% azdır. **2018-ci ilin proqnozuna nisbətən azalmanın səbəbi kimi, bir tərəfdən**

hasilatın 2018-ci ilə nisbətən aşağı düşməsi, digər tərəfdən dürüstləşdirmə çərçivəsində Fondun 2018-ci il üçün büdcəsində müvafiq gəlir maddəsinə edilmiş dəyişikliklər çərçivəsində 2018-ci ilin müvafiq dövr üzrə faktiki göstəricilərinin və 2018-ci ilin qalıq 5 ayı üzrə orta çəkili satış qiymətinin 55 ABŞ dolları təşkil etməsi göstərilir. 2018-ci ilin gözlənilən icrasına nisbətən azalmanın səbəbi kimi isə 2018-ci ildə xam neftin qiymətinin 1 barelinin orta satış qiymətinin 2019-cu il büdcə layihəsində nəzərdə tutulandan (60 dollar) yüksək olması ilə izah oluna bilər.

Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcə layihəsində Fonda mədaxil olunması üçün satılması proqnozlaşdırılan mənfəət neftindən və qazdan əldə olunacaq məbləğ müəyyən edilərkən aşağıdakı yataqlardakı neftin və qazın hasilatından Azərbaycan dövlətinin payına düşən mənfəət neftinin və qazın miqdarı nəzərə alınmışdır:

- Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə 6 790,00 milyon ABŞ dolları;
- Şahdəniz yatağı üzrə 944,00 milyon ABŞ dolları;
- Kürsəngi və Qarabağlı yataqları üzrə 2,38 milyon ABŞ dolları;
- Suraxanı və Qaraçuxur yataqları üzrə 5,70 milyon ABŞ dolları;
- Zığ-Hövsan yatağı üzrə 2,99 milyon ABŞ dolları;
- Muradxanlı, Cəfərli və Zərdab yataqları üzrə 0,02 milyon ABŞ dolları;
- Neftçala və Xıllı yataqları üzrə 1,43 milyon ABŞ dolları;
- Mişovdağ və Kələməddin yataqları üzrə 3,69 milyon ABŞ dolları;
- Kürovdağ yatağı üzrə 7,04 milyon ABŞ dolları;
- Balaxanı-Sabunçu-Ramana və Kürdəxanı yatağı üzrə 9,54 milyon ABŞ dolları;
- Binəqədi blokuna daxil olan yataqlar üzrə 8,69 milyon ABŞ dolları;
- Qum-Dəniz və Bahar yataqları üzrə 0,26 milyon ABŞ dolları.

2018-ci ilin 9 ayı ərzində **mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər** Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş (13 307,4 milyon manat) gəlir maddəsinə nisbətən 95,1% faiz səviyyəsində icra edilərək 12 658,1 milyon manat və yaxud 7 445,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. 2017-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə (4 602,6 milyon ABŞ dolları) bu gəlir maddəsi üzrə ABŞ dolları ifadəsi ilə daxilolmalarda təqribən 61,8 faiz artım qeydə alınmışdır. Fondun 2018-ci ilin büdcəsində xam neftin ixrac qiyməti dövlət büdcəsində olduğu kimi - 55 ABŞ dolları proqnozlaşdırıldığı halda, 2018-ci il 30 sentyabr tarixinə 9 aylıq dövr üzrə mənfəət neftinin orta çəkili satış qiyməti 70,5 ABŞ dolları təşkil etmişdir (2017-ci ilin müvafiq dövründə - 51,2 ABŞ dolları).

2018-ci ilin 9 ayı ərzində Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından 7 286,71 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Qeyd edək ki, bu göstərici üzrə 2017-ci ilin müvafiq dövrü ərzində daxilolmalar 4 574,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Dənizdə və quruda yerləşən yataqların işlənməsi üzrə bağlanmış Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərə uyğun olaraq 2018-ci ilin 9 ayı ərzində mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə daxilolmalar aşağıdakı kimi olmuşdur:

- Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından – 7 286,71 milyon ABŞ dolları;

- Şahdəniq yatağından kondensat qazının satışından –114,59 milyon ABŞ dolları;
- Kürəvdağ Neft Yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Saziş üzrə – 4,66 milyon ABŞ dolları;
- Binəqədi, Qirmək, Çaxnaqlar, Sulutəpə, Masazır, Fatmayi, Şabandağ və Sianşor Neft Yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 11,09 milyon ABŞ dolları;
- Kürsəngi və Qarabağlı daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə - 1,00 milyon ABŞ dolları;
- Neftçala Neft Yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə - 1,63 milyon ABŞ dolları;
- Zığ və Hövsan Neft Yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 3,97 milyon ABŞ dolları;
- Suraxanı Neft Yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 8,33 milyon ABŞ dolları;
- Muradxanlı, Cəfərli və Zərdab Neft Yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 0,16 milyon ABŞ dolları;
- Bahar Yatağının və Qum-Dəniz Yatağının Daxil Olduğu Blokun Kəşfiyyatı, bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 0,70 milyon ABŞ dolları;
- Balaxanı-Sabunçu-Ramana və Kürdəxanı Neft Yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə 13,0 milyon ABŞ dolları.

Dənizdə və quruda yerləşən yataqların işlənməsi üzrə bağlanmış Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərə uyğun olaraq 2017-ci il üzrə icra və 2018-2019-cu illər üzrə proqnoz hasilat göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur (Cədvəl 3).

Cədvəl 3. 2017-2019-cu illərdə yataqlar üzrə mənfəət nefti və qaz hasilatı

Yataq	Təsviri	İllik Hasilat		
		2017	2018	2019
		İcra	Proqnoz	Proqnoz
AÇG	mIn. bbl	214,75	204.4	197.1
Şah Dəniz	mİrd. kub metr	13.1	11.3	17.3
Bahar-neft	mIn. bbl	0.2	0.339	0.372
Bahar-qaz	mIn. kub metr	181	202	222
Balaxanı	mIn. bbl	1.7	1.78	1.590
Zığ-Hövsan Abşeron	mIn. bbl	0.5	0.546	0.546
Binəqədi	mIn. bbl	0.9	0.974	0.946
Karasu	mIn. bbl	0.7	0.714	0.714

Neftçala	mln. bbl	0.2	0.231	0.235
Şirvan	mln. bbl	1	1.023	1.017
Muradxanlı- Cəfərli-Zərdab (Aran)	mln. bbl	0.8	0.120	0.122
Kürsəngi- Qarabağlı	mln. bbl	0.7	1.118	1.039
Suraxanı	mln. bbl	1.1	1.190	1.190

2.2. Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər

Fərman layihəsinə əsasən 2019-cu ildə karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər üzrə Fondun daxilolmaları **2,76** milyon ABŞ dolları və ya **4,692** min manat olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəs ilə 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən **1,1** mln manat və ya 30,3% çox, 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən **0,6** mln. manat və ya 15,0% çox, 2018-ci il gözlənilən icra göstəricisindən 0,6 mln. manat və ya 15,0% çoxdur. 2019-cu ildə bu gəlir maddəsi üzrə ödənişlər Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə BP eksploreyn (Azərbaycan) limited və ARDNŞ-nin orta qazı şirkəti arasındakı sazişə uyğun olaraq həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur ki, kontrakt sahəsinin hər kvadrat km-ə olan ödəniş 2000 ABŞ dolları təşkil edir. Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən min əlli doqquz (1059) kvadrat kilometrdir ki, akrhesabı ödənişin məbləği 2 118 000 ABŞ dolları təşkil edir ($2000 \cdot 1059 \text{ km}^2 = \$ 2.118.000$). Eyni zamanda, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Abşeron yarımadası ətrafında dayazsulu sahənin kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişə əsasən **0,642 milyon ABŞ dolları** məbləğində akrhesabı vəsaitin ödənilməsi nəzərdə tutulur. Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən - üç yüz iyirmi bir (321) kvadrat kilometrdir kəşfiyyat dövrü üçün illik akhesabı ödənişi 642 min ABŞ dollardır. ($2000 \cdot 321 \text{ km}^2 = \$ 642 000$).

2.3. Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər

Fərmana əsasən Fondun 2019-cu il büdcəsində neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər **11,2 milyon ABŞ dolları** və ya **19,04** mln manat həcmində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəs ilə 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 1,13 milyon manat və ya 6,3% çox, 2018-ci ilin proqnoz və ya gözlənilən icra göstəricisindən 1,67 mln. manat və ya 9,6% çoxdur. 2019-cu ildə tranzit haqqı üzrə gəlirlərin artması novbəti il üzrə boru tarifinin inflyasiya faktoru nəzərə alınmaqla artması ilə izah edilir.

2.4. Neftin-qazın sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar

2019-cu il üzrə bonus ödənişləri **450,1** milyon ABŞ dolları və ya **765,17** mln manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsilə 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 762,77 milyon manat, 2018-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəricilərinə bərabərdir.

Belə ki, 14 sentyabr 2017-ci il tarixli "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş"ın ("AÇG HPBS") 29.2-ci maddəsinə əsasən 2018-2025-ci illər ərzində ümumilikdə **3,6** mlrd. ABŞ dolları məbləğində vəsaitin ödənilməsi nəzərdə tutulur ki, Bonus Məbləğinin 2-ci hissəsi – **450** milyon ABŞ dolları və ya 765 000 min manat 31 yanvar 2019-cu il tarixində ödənilməsi nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, 2019-cu il üzrə Şah-Dəniz yatağında Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən Şahdəniz fazası üzrə **0,1** milyon ABŞ dolları və ya **170,0** min manat məbləğində bonus ödənişlərinin edilməsi proqnozlaşdırılır.

2.5. Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər

2019-cu ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər **848,5** milyon dollar və ya **1 442 495,1** manat olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsilə 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 358,8 mln manat və ya 33,1% çox, 2018-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəricisindən 225,6 mln. manat və ya 18,5% çoxdur. 2019-cu il üçün orta illik gəlirlilik göstəricisi **2,14** % səviyyəsində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən (1,96% faiz) 0,18 faiz çoxdur.

Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyin hesablanması. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi proqnozlaşdırılarkən Fondun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı) çərçivəsində qəbul edilən Fondun vəsaitinin idarə edilməsinə dair investisiya siyasətinin müddəaları, müxtəlif valyuta aktivləri və subportfellər üzrə Fondun portfelinin gəlirliliyinin proqnozlaşdırılmasında bençmark kimi Fondun illik əsasda qəbul olunan investisiya siyasətinin müddəaları əsas götürülür.

2019-cu il üçün Neft Fondunun investisiya portfelində ABŞ dollarında ifadə olunan aktivlərin çəkisi **50%**, Avroda **35%**, İngilis funt sterlinqində **5** %, digər valyutalarda isə **10** % səviyyəsində olması proqnozlaşdırılır. 2019-cu il üzrə Dövlət Neft Fondunun büdcəsində nəzərdə tutulan xərclərin gözlənilən icrasını nəzərə almaqla, **2018-ci ilin sonuna Fondun aktivlərinin həcmi 39 667,6 milyon ABŞ dolları olması proqnozlaşdırılır.** 2019-cu il üçün Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi 2,14% götürülmüşdür ki, bu da Fondun investisiya portfelinin bütün alt portfellerinin gəlirliliklərinin cəmi kimi müəyyən edilir (Cədvəl 4).

Cədvəl 4. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirlər

Gözlənilən gəlirlilik	2,14 %	
31.12.2018-ci il tarixinə gözlənilən aktivlər	38 958,1 mlrd. USD	
Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər	Ölçü vahidi	Məbləğ
	milyon dollar	848.5
	milyon manat	1 442.5
o cümlədən portfeller üzrə,		
<i>Sabit gəlirli portfel üzrə</i>	mln. dollar	527.22
<i>Səhm portfelü üzrə</i>	mln. dollar	208.26
<i>Daşınmaz əmlak portfelü üzrə</i>	mln. dollar	113.05
<i>Qızıl portfelü üzrə</i>	mln. dollar	0.00
Vəsaitlərin valyutalar üzrə diversifikasiyası	2019-cu il üzrə	
<i>ABŞ dolları</i>	50 %	
<i>Avro</i>	35 %	
<i>Funt sterlinq</i>	5 %	
<i>Digər</i>	10%	
İnvestisiya portfelinin alt portfelleri üzrə bölgüsü	2019-cu il üzrə	
<i>Sabit gəlirli investisiya</i>	55 %	
<i>Səhm portfelü</i>	25 %	
<i>Daşınmaz əmlak</i>	10 %	
<i>Qızıla investisiya</i>	10%	
Gözlənilən nominal gəlirlilik göstəriciləri	2019-cu il üzrə	
Sabit gəlirli investisiyalar üzrə		
<i>ABŞ dolları</i>	3.22542%	
<i>Avro</i>	0.03088%	
<i>Funt sterlinq</i>	1.33053%	
<i>Digər</i>	7.26483%	
Səhmlər üzrə		
<i>ABŞ dolları</i>	2.0 %	
<i>Avro</i>	2.0 %	
<i>Funt sterlinq</i>	2.0 %	
<i>Digər</i>	3.0 %	

<i>Daşınmaz əmlak üzrə (ortalama)</i>	
<i>ABŞ dolları</i>	2.85%
<i>Avro</i>	2.85%
<i>Funt sterlinq</i>	2.85%
<i>Digər</i>	2.85%
<i>Qızıl üzrə</i>	-
Ortaçəkili vəsait qalığı,	2019-cu il, milyon dollar
Valyutalar üzrə	39 667.63
<i>Dollar</i>	19 833.82
<i>Avro</i>	13 883.67
<i>Funt sterlinq</i>	1 983.38
<i>Digər</i>	3 966.76
Portfellər üzrə	39 667.63
<i>Sabit gəlirli investisiya</i>	21 817.20
<i>Səhm portfeli</i>	9 916.91
<i>Daşınmaz əmlak</i>	3 966.76
<i>Qızıla investisiya</i>	3 966.76

Dövlət Neft Fondunun investisiya portfelinə borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri, səhm (pay), daşınmaz əmlak və qızıl subportfelləri daxildir ki, bu subportfellər üzrə gəlirlilik aşağıdakı qaydada hesablanır:

Borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri subportfeli üzrə gəlirlilik (BPB gəlirliliyi) 2019-cu il üzrə **2.4165%** səviyyəsində proqnozlaşdırılmış və aşağıdakı qaydada hesablanmışdır:

BPB gəlirliliyi = ABŞ dolları üzrə subportfelin payı *ABŞ dollarının gəlirliliyi+ Avro üzrə subportfelin payı *Avronun gəlirliliyi +Funtsterlinq üzrə subportfelin payı*Funt sterlinqin gəlirliliyi +Digər valyutalar üzrə subportfelin payı* digər valyutaların gəlirliliyi və yaxud

- **BPB gəlirliliyi** = 50%*3.22542% + 35% * 0.03088 + 5%* 1.33053% + 10%* 7.26483% = **2.4165%**

Səhm (pay) subportfeli üzrə gəlirlilik (**SP gəlirliliyi**) 2018-ci il üzrə **2,1%** səviyyəsində proqnozlaşdırılmış və aşağıdakı qaydada hesablanmışdır:

SP gəlirliliyi = ABŞ dolları üzrə subportfelin payı *ABŞ dollarının gəlirliliyi+ Avro üzrə portfelin payı *Avronun gəlirliliyi +Funtsterlinq üzrə subportfelin payı*Funt sterlinqin gəlirliliyi +Digər valyutalar üzrə subportfelin payı* digər valyutaların gəlirliliyi və yaxud

- **SP gəlirliliyi** = 50%*2% + 35% * 2% + 5%* 2% + 10%* 3% = **2.1000%**

Daşınmaz əmlak subportfeli (**DƏ gəlirliliyi**) üzrə gəlirlilik **2.85 faiz proqnozlaşdırılmış və** və aşağıdakı qaydada hesablanmışdır:

DƏ gəlirliliyi = ABŞ dolları üzrə subportfelin payı *ABŞ dollarının gəlirliliyi+ Avro üzrə subportfelin payı *Avronun gəlirliliyi +Funtsterlinq üzrə subportfelin payı*Funt sterlinqin gəlirliliyi +Digər valyutalar üzrə subportfelin payı* digər valyutaların gəlirliliyi və yaxud

- **DƏ gəlirliliyi** = 50%*2.85% + 35% * 2.85% + 5%* 2.85% + 10%* 2.85% = **2.8500%**

Qızılın Dövlət Neft Fondunda saxlanıldığını nəzərə alaraq, qızıl subportfeli üzrə gəlirlilik **0% səviyyəsində götürülmüşdür.**

İnvestisiya portfelindəki xüsusi çəkilər üzrə gəlirlilik aşağıdakı kimi proqnozlaşdırılmışdır:

- Borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri subportfelinin portfəldəki gəlirliliyi **1.33 faiz və yaxud 55% * 2.4165%;**
- Səhm (pay) subportfelinin portfəldəki gəlirliliyi **0.53%** və yaxud **25% * 2.1000%;**
- Daşınmaz əmlak subportfelinin portfəldəki gəlirliliyi 0.29% və yaxud 10% * 2.8500%;
- Qızıl subportfelinin portfəldəki gəlirliliyi 0% və yaxud 10% * 0%

Bütün portfeller üzrə gəlirliliyin həcmi 2.14% faiz proqnozlaşdırılmışdır (1.33% + 0.53% + 0.29% + 0%). 2

2019-cu il üzrə Fondun ABŞ dolları ifadəsilə gəlirlərin (Fondun idarə edilməsi ilə bağlı gəlirləri istisna olmaqla) 8 239,8 milyon ABŞ dolları, xərclərin 6 820,7 milyon ABŞ dolları, 2018-ci ilin sonuna Fondun aktivlərinin 38 958,1 milyon. USD proqnozlaşdırıldığını əsas götürərək, 2019-cu il üçün Fondun orta çəkili vəsaiti 39 667,63 milyon ABŞ dolları olması proqnozlaşdırılır.

Qeyd edilən göstəricilərə uyğun olaraq 2019-cu il üzrə Fondun gəlirlərinin həcmi **848,5** milyon ABŞ dolları və yaxud **1 442,5** milyon manat olması proqnozlaşdırılır.

2018-ci ilin 9 ayı üzrə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən **776,3** milyon ABŞ dolları olmuşdur. 9 ay ərzində Dövlət Neft Fondu vəsaitlərin idarə edilməsindən **995,6** milyon manat məbləğində gəlir əldə etmişdir. ABŞ dolları ilə ifadə olunan bu gəlirlər hesablanarkən törəmə şirkətlərin balansında saxlanılan investisiyaların ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsi və Fonda daxil olunmayan dividendlər də nəzərə alınmışdır. Fondun 2018-ci il üzrə qəbul edilmiş investisiya siyasətinə əsasən investisiya portfelinin minimum 60 faizi borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərindən, 25 faizə qədəri səhmlərdən (pay), 10 faizə qədəri daşınmaz əmlakdan və 5 faizə qədəri isə qızıl alt portfellerindən ibarət olmuşdur.

2018-ci ilin 30 sentyabr tarixinə Fondun **borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri** portfeli **29 759,2** milyon ABŞ dolları təşkil etmiş və ABŞ dolları, avro, ingilis funt sterlinqi, Avstraliya dolları, Türkiyə lirəsi və Çin yuanında ifadə olunan aktivlərə yatırılmışdır. Bu portfelin **57%-i** (16 913,0 milyon ABŞ dolları) maliyyə istiqrazları da nəzərə alınmaqla korporativ istiqrazlara (ümumi məbləği 2 745,4 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan "Cənub Qaz Dəhlizi" istiqrazları, ümumi məbləği 177.7 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan "Merkuri" istiqrazları, ümumi məbləği 244,7 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan "AzACG" istiqrazları, ümumi məbləği 834,4 milyon ABŞ

dollarında ifadə olunan Beynəlxalq Bank istiqrazları və ümumi məbləği 238,9 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “SOCAR Absheron” istiqrazları daxil olmaqla), 24%-i (7 173,2 milyon ABŞ dolları) agentliklər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlara, 6%-i (1 666 milyon ABŞ dolları) suveren borc kağızlarına (ümumi məbləği 44,1 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan Azərbaycan dövlət istiqrazı daxil olmaqla), 11%-i (3 235,2 milyon ABŞ dolları) qısamüddətli kommersion kağızlarına, 2%-i (771,8 milyon ABŞ dolları) isə depozit və pul bazarı alətlərinə investisiya edilmişdir.

Borc öhdəlikləri portfelinin risklərinin idarə edilməsi ilə bağlı qeyd edilməlidir ki, Fondun investisiya etdiyi yüksək investisiya reytinginə malik istiqrazlar az gəlirlilik və aşağı risk göstəricisi ilə xarakterizə olunur. Belə ki, borc öhdəlikləri portfeli (Azərbaycan istiqrazları istisna olmaqla) ortalama “AA-” kredit reytinginə və ortalama 0,64 dürasiyaya malikdir ki, bu da risklərin səviyyəsinin çox aşağı olmasını göstərir.

2018-ci ilin 9 ayı ərzində borc öhdəlikləri portfelinin gəlirlilik göstəricisi 1,23% təşkil etmişdir.

2018-ci ilin sonuna 30 sentyabr tarixinə Fondun **səhm portfeli** təxminən 5 466,1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bu portfelə “MSCI World”, “MSCI Europe ex UK” və “Standard and Poor’s 100” indekslərinə daxil olan şirkətlərin səhmləri, eləcə də Rusiya Federasiyasının aparıcı banklarından biri olan VTB bankının səhmləri, habelə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən idarə olunan “ALAC” (Afrika, Latın Amerikas, Karib hövzəsi ölkələri), “Katalist” və “Global İnfrastruktur” özəl səhm fondlarına, eləcə də fərqli mandat üzrə “Neuberger Berman” şirkətinin idarəetməsində olan özəl səhm fonduna, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) tərəfindən idarə olunan “EPF”fonduna, “Blackstone Core Equity Partners” fonduna, “Fondo Strategico Italiano” tərəfindən idarə olunan “FSI Fund I” fonduna və “Azerbaijan Rigs” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə olan investisiyalar daxil olmuşdur.

Neft Fondunun **daşınmaz əmlak** komplekslərinə investisiyaların ümumi miqdarı 2 055,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Fond London şəhərinin West End səmtində, Seynt Ceyms 78 ünvanında yerləşən dəyəri 190 milyon funt sterlinq təşkil edən ofis kompleksinə, Moskva şəhərinin biznes mərkəzi “Tverskaya 16” ünvanında yerləşən və dəyəri 3 396 milyon Rusiya rublu təşkil edən “Qalereya Aktyor” ofis-ticarət mərkəzinə, Paris şəhərinin Vendom meydanı 8 ünvanında yerləşən, dəyəri 180,5 milyon avro təşkil edən daşınmaz əmlak kompleksinə, Seul şəhərinin 203 Eurojiro2-ga, Jung-gu ünvanında yerləşən, dəyəri 499,4 milyard Cənubi Koreya vonu olan “Payn Avenyu A qülləsi” daşınmaz əmlak kompleksinə, Tokio şəhərində yerləşən və dəyəri 57,4 milyard yapon yeni təşkil edən ticarət mərkəzinə, habelə Milan şəhərinin Via Meravigli 7 ünvanında yerləşən, dəyəri 99,6 milyon avro təşkil edən “Palazzo Turati” ofis binasına investisiya etmişdir. Bundan əlavə daşınmaz əmlak portfelinə “PGIM Real Estate”, “AXA Investment Management”, “PAG Real Estate”, “E-Shang Redwood”, “Gaw Capital”, “Blackstone”, “BlackRock”, “Walton Street”, “Ares”, “GreenOak”, “Starwood” və “Angelo, Gordon & CO” tərəfindən idarə olunan fond investisiyaları; “PGIM Real Estate”, “Gaw Capital”, “BlackRock”, “Walton Street”, “KIC” və “AroundTown” ilə birlikdə müştərək investisiyalar daxil olmuşdur.

2017-ci ilin sonuna **qızılın** ümumi miqdarı 30 174,9 kq (970 145,51 troya unsiyası) təşkil etmişdir. Cari ilin iyun - sentyabr aylarında əlavə olaraq 14 343,58 kq (461 157 troya unsiyası) alınması ilə Fondun investisiya portfelinə daxil olan qızılın

ümumi miqdarı 2018-ci ilin 30 sentyabr tarixinə 44 518,48 kq (1 431 302,31 troya unsiyası) və yaxud 1 694,0 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

30 sentyabr 2018-ci il tarixinə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və Azərbaycan Beynəlxalq Bankının hesablarında Fondun 21,5 milyon AZN (və ya 12,7 milyon ABŞ dolları) məbləğində vəsaiti cəmlənmişdir.

Aktivlərin strukturunun dinamikası aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir (Cədvəl 5):

Cədvəl 5. Neft Fondunun aktivlərinin strukturunun dinamikası

Aktivlər	31.12.2017	30.09.2018
Borc öhdəlikləri və pul bazarı	76,3%	76,4%
Səhm	14,9%	14,0%
Daşınmaz əmlak	5,3%	5,3%
Qızıl	3,5%	4,3%
Cəmi	100,0%	100,0%

2018-ci ilin 9 ayı üzrə ARDNF-nin investisiya portfelinin gəlirliliyi 2,10% təşkil etmişdir ki, bu nəticə də ötən ilin müvafiq göstəricisi (2017-ci ilin 9 ayı üzrə 1,38%) ilə müqayisədə 0,72% artmışdır.

Təqdim olunmuş (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin 2019-cu ildə istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqram)) investisiya layihəsində investisiya portfelinin altportfelləri üzrə bir sıra dəyişikliklər nəzərə alınmışdır. Belə ki, borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri portfeli aşağı uzaqlaşma intervalı maksimum 5 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 55 faizi həddində (cari ildə 60% həddindədir), qızıl portfeli üzrə isə yuxarı uzaqlaşma intervalı maksimum 3 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 10 faizi həddində (cari ildə 5 faiz həddində) müəyyənləşməsi nəzərə alınmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, investisiya siyasətində nəzərdə tutulmuş dəyişikliyin proqnozlaşdırılması, yəni qızıl portfelinin investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 10%-ə qədər artırılması nəticəsində borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərinin 60%-dən 55%-ə endirilməsi Fondun bütün portfel üzrə gəlirliliyinin azalmasına təsir göstərən amil kimi özünü biruzə verir ki, bu da nəticə etibarı ilə Fondun gəlirlik həcminin 2,14%-lə proqnozlaşdırılmasına şərait yaratmışdır. Lakin cari ilin 9 ayı üzrə orta illik gəlirlik göstəricisinin 2,10% olmasını, proqnoz göstəricidən (1,96%) 0,18% çox olmasını və son illərdə yığıma yönələn məbləğin artımla müşahidə olunmasını və gözlənilən nominal gəlirlik göstəricilərinin proqnozlaşdırılmasının (daşınmaz əmlak istisna olmaqla) müsbət tendensiyasını nəzərə alaraq növbəti il üçün nəzərdə tutulmuş orta illik gəlirlilik göstəricisinin (0,10%-0,20%) nisbətən artımla proqnozlaşdırılmasını məqsədəuyğun hesab etmək olar.

Eyni zamanda qeyd olunmalıdır ki, növbəti ildə Fondun büdcəsinin profisitlə proqnozlaşdırılması (3854,9 mln manat) yığıma yönələn məbləği

artıracaqdır ki, bu da investisiya siyasəti çərçivəsinə uyğun olaraq investisiya portfelinin tərkibində səhm portfelinin həcmnin artmasına şərait yaradacaqdır ki, (təqdim olunmuş proqnoz göstəricilərinə uyğun olaraq) bu da öz növbəsində orta illik gəlirlilik göstəricisinə öz təsirini göstərmiş olacaqdır.

Qeyd olunan göstəricilər gəlirlilik göstəricisinə müsbət təsir göstərməklə yanaşı tərkib risklərini də özündə birləşdirir ki, bu da Fondun investisiya siyasətinin formalaşdırılmasında uzunmüddətli investisiya strategiyasının səmərəli tətbiqini, mövcud bazar konyunkturasının daha ciddi araşdırılmasını və dövrü təhlillərin aparılmasını şərtləndirir.

Nəticə etibarlı ilə investisiya siyasəti çərçivəsinə uyğun olaraq səhm portfelinin məcmu investisiya portfelinin 25%-nə yaxınlaşması vəsaitlərin gəlirlilik səviyyəsinə təsir etsə də səhm portfelində böyük həcmli vəsaitlərin saxlanması şərait yaradır ki, bu da maliyyə bazarlarında müşahidə edilən volatilliyin fiskal itkilərə səbəb olma ehtimalını artırır.

III BÖLMƏ. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2019-CU İL ÜZRƏ BÜDCƏ XƏRCLƏRİ

Fərman layihəsində 2019-cu ildə Fondun xərclərinin 11 595,2 mln. manat olacağı nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 579,7 mln. manat və ya 5,3% çox, 2018-ci ilin müvafiq proqnoz və gözlənilən icra göstəricilərindən 115,0 mln. manat və ya 1,0% çoxdur (Cədvəl 6).

Cədvəl 6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üzrə xərcləri, mln manat.

Göstəricilər	2017 (icra)	2018		2019 (layihə)									
		proqnoz	gözlənilən icra	məbləğ	xüsusi çəki, %	müqayisə							
						2017-ci ilin icrası ilə		2018-ci ilin proqnozu ilə		2018-ci ilin gözlənilən icrası ilə			
						+;-	%	+;-	%	+;-	%		
2.	Xərclər, cəmi	11,015.54	11,480.22	11,480.22	11,595.24	100.0%	579.7	105.3%	115.0	101.0%	115.02	101.00%	
2.1.	Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	105.00	200.00	200.00	200.00	1.72%	95.00	190.5%	0.0	100.0%	0.0	100.00%	
2.2.	Dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	6,100.00	10,966.00	10,966.00	11,364.30	98.01%	5,264.30	186.3%	398.3	103.6%	398.3	103.63%	
2.3.	Mərkəzi Banka transfertin yuxarı həddi	3,949.48	0.00	0.00	0.00	-	-3,949.48	-	0.0	-	0.00	-	
2.4.	Samur Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	70.00	90.00	90.00	0.00	0.00%	-70.00	0.0%	-90.0	0.0%	-90.0	0.00%	
2.5.	Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	20.56	176.13	176.13	0.00	0.00%	-20.56	0.0%	-176.1	0.0%	-176.13	0.00%	
2.6.	2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi	17.01	16.22	16.22	0.00	0.00%	-17.01	0.0%	-16.2	0.0%	-16.2	0.00%	
2.7.	Türkiyə Respublikasında "Star" neft emalı kompleksinin tikintisi layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	735.42	0.00	0.00	0.00	-	-735.42	-	0.0	-	0.0	-	
2.8.	Cənubi Qaz Dəhlizi layihələrində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.00	-	0.0	-	-	-	
2.9.	Dövlət Neft Fondunun idarəedilməsi ilə bağlı xərclər	18.07	31.87	31.87	30.94	0.27%	12.87	171.2%	-0.9	97.1%	-0.9	97.08%	

3.1. Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi

2019-cu il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə 2019-cü il üzrə Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi 11 364,3 mln. manat səviyyəsində təsdiq edilmişdir. Fərman layihəsində 2019-cü ildə dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi ilə bağlı xərclər 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 5 264,3 mln. manat və ya 86,3% çox, 2018-ci ilin müvafiq proqnoz və gözlənilən icra göstəricilərindən 398,3 mln. manat və ya 3,6% çoxdur.

2018-ci ilin 9 ayı ərzində Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə 7 788 milyon manat vəsait transfer edilmiş və bu xərc maddəsi illik büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (10 966 milyon manat) 71 faiz səviyyəsində icra edilmişdir. Hesabat dövründə dövlət büdcəsinə transfert ilə bağlı xərclər 2017-ci ilin eyni dövrünə nisbətən (4 300 milyon manat) 81,1 faiz çox olmuşdur.

3.2. Məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi

Bu tədbirlərin Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 1 iyul tarixli 298 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na əlavələr edilməsi haqqında 31.10.2007 tarixli 2475 nömrəli, habelə "Məcburi köçkün ailələrinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında" 21.02.2011 tarixli 1346 nömrəli Sərəncamlarına əsasən həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq olaraq 07.05.2008 tarixli 163s nömrəli və 08.06.2011 tarixli 149s nömrəli Sərəncamlarına əsasən bu tədbirlər üzrə sifarişçi təşkilat Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu (MKSİF) təyin edilmişdir.

Fərman layihəsində 2019-cü ildə Məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclər 200,0 mln manat nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 95,0 mln. manat və ya 90,5% çox, 2018-ci ilin müvafiq proqnoz və gözlənilən icra göstəriciləri ilə eynidir.

Təqdim edilən məlumata əsasən Qaçqın və məcburi köçkünlərin işləri üzrə Dövlət komitəsi tərəfindən verilən rəsmi məktuba əsasən 2019-cü il ildə Məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 226,8 milyon manat vəsaitin ayrılması üçün sifariş edilmişdir. Bununla bağlı verilmiş təklifləri nəzərə alaraq, bu məbləğin həcmnin 200,0 milyon manata qədər endirilməsi təklif edilmişdir.

2019-cü ildə 200 milyon manat vəsaitin aşağıdakı istiqamətlər üzrə ayrılması nəzərdə tutulur:

- Davam etdirilən tədbirlər üzrə: Bakının Qaradağ, Abşeron, Pirallahı və Sabunçu rayonları, habelə respublikanın Beyləqan, Tərtər və Füzuli rayonlarında ümumilikdə 4116 ailə üçün qəsəbə və məhəllələrin tikintisinin davam etdirilməsi və tamamlanması üzrə 23.1 milyon manat;
- Yeni tədbirlər: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamları ilə təsdiq olunmuş dövlət proqramlarına əsasən maliyyələşdirilməsinə başlanması

nəzərdə tutulan tədbirlərə, o cümlədən Bakı, Sumqayıt və Şirvan şəhərlərində, Ağcabədi, Ağdaş, Kürdəmir, Ucar, Göygöl və Göyçay rayonlarında ümumilikdə 4933 ailə üçün məhəllə və qəsəbələrin tikintisi üzrə 176.9 milyon manat.

2018-ci ilin 9 ayı ərzində Neft Fondunun büdcəsinin icrası çərçivəsində bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 138,6 milyon manat vəsait ayrılmış və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (200,0 milyon manat) 69,3 faiz səviyyəsində icra olunmuşdur. Fondun bu xərc maddəsi üzrə xərcləri 2017-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə (82,5 milyon manat) 68 faiz daha çox olmuşdur.

3.3. Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər

2019-cu il üçün Dövlət Neft Fondunun büdcə layihəsində Fondun idarə edilməsi ilə bağlı ümumi xərcləri **30 938,4** min manat məbləğində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da 2017-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 12,87 mln. manat və ya 71,2 faiz çox, 2018-ci ilin proqnoz göstəricisindən 0,9 mln. manat və yaxud 2,9 faiz azdır.

Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər Fondun 2018-ci ilin 9 ayı ərzində təsdiq edilmiş smeta xərcləri ilə (31,9 milyon manat) müqayisədə 15,9 milyon manat və ya 49,8 faiz səviyyəsində icra olunmuşdur. Fondun büdcəsinin bu maddə üzrə xərcləri 2017-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə (13 milyon manat) 22,3 faiz yuxarı olmuşdur.

IV BÖLMƏ. NƏTİCƏLƏR VƏ TÖVSIYƏLƏR

Beləliklə, Rəy üzrə məlumatları ümumiləşdirərək aşağıdakıları qeyd etmək olar:

1. Dünya xam neft bazarlarında xam neftin qiymətlərinin Dövlət Neft Fondunun büdcəsində nəzərdə tutulan orta illik ixrac qiyməti ilə müqayisədə yüksək olması və xərc hissəsində qənayyət ehtimalının yaranması Fondun valyuta daxilolmalarının artmasına, sterilizasiya və yığım funksiyalarının effektiv icrasına əlverişli şərait yaratmasını;

2. Cari ilin I yarısında 1 barel neftin orta illik ixrac qiymətinin təsdiq olunmuş proqnoz məbləğinin dürüstləşmə zamanı faktiki icra məbləğində (65-70 ABŞ dolları) götürülməsi, sonrakı aylarda isə 55 ABŞ dolları məbləğində proqnozlaşdırılması, növbəti ildə neft hasilatının cari illə müqayisədə aşağı həcmdə, 1 barel neftin orta illik ixrac qiymətinin isə 60 ABŞ dolları (Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı orta illik məzənnəsinin 1,70 manat götürülməklə) nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlərin 88,7 mln manat azalma ilə proqnozlaşdırılmasına, Fondun 2019-cu il üzrə ümumi büdcə gəlirlərinin 139,2 mln manat və ya 0,9% artımına şərait yaratmasını;

3. Fondun cari ilin təsdiq olmuş büdcə xərclərində nəzərdə tutulmuş bir sıra xərclərin (o cümlədən "Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi", "Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi" və "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi") 2019-cu il üzrə Fondun büdcə xərclərində nəzərdə tutulmaması Fondun xərclərinin 11595238,4 min manat proqnozlaşdırılmasının şertləndirilməsi;

4. Fondun budcə gəlirlərinin büdcə xərclərini üstələməsi 3854911,3 min manat profisit yaranmasına, Fonda daxilolmaların yığıma yönəldilməsinə şərait yaratmasını, eyni zamanda "Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya" ilə təsdiq edilmiş "neft və qaz gəlirlərinin zirvə səviyyəsinə çatdıqda onların 25%-dən az

olmayan hissəsinin yığıma yönəldilməsi” prinsipinə riayət edilməsinin mümkün olmamasını;

5. Fondun 2019-cu il üçün investisiya siyasəti layihəsində borc və pul bazarları alətləri portfelinin aşağı uzaqlaşma intervalının maksimum 5% olmaqla investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 55%-i həddində (cari ildə 60%) qızıl portfeli üzrə isə yuxarı uzaqlaşma intervalının maksimum 3% olmaqla investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 10% həddində (cari ildə 5%) nəzərdə tutulmasını;

6. İntestisiya siyasəti çərçivəsində təqdim olunmuş proqnoz məlumatlarına əsasən səhm portfelinin məcmu investisiya portfelinin 25%-ə yaxınlaşması vəsaitlərin gəlirlilik səviyyəsinə müsbət təsir etməsini maliyyə bazarlarında müşahidə edilən volatillik nəticəsində tərkib risklərini özündə birləşdirilməsini nəzərə alaraq mövcud bazar konyunkturasının daha ciddi araşdırılmasının şərtləndirilməsi;

7. Qiymətli kağızlar bazar konyukturları üzrə yaranmış və yarana biləcək risklərin minimuma endirilməsi istiqamətində İntestisiya siyasətinin 2.3.2.1. yarımbəndi ilə təyin edilən investisiyalar da nəzərə alınmaqla Fondun ümumi qeyri-investisiya reytinginə malik borc öhdəlikləri və təsisatlardakı depozitlər üzrə ümumi yuxarı həddin müəyyənləşdirilməsinin vacibliyini;

8. Məcmu investisiya portfelində qızıl portfelinin həcmnin artım proqnozlaşması fonunda investisiya portfelinin digər tərkib aktivləri kimi qızıl portfelinin də müvafiq gəlirliyinin yüksəldilməsinə istiqamətlənən strategiyalar üzrə əsaslı araşdırmaların aparılmasının və mövcud yanaşmaya yenidən baxılmasının vacibliyini;

9. Ölkənin neft yataqlarının xarici şirkətlər ilə birgə işlənilməsindən əldə ediləcək neft gəlirlərinin proqnozlaşdırılması zamanı (neftin büdcədə nəzərdə tutulmuş orta illik ixrac qiymətinə uyğun hasilat üzrə) cari ilin müvafiq dövrünün icrası nəzərə alınmaqla təqdim olunmuş layihələrin ətraflı təhlil edilməsinin və nəzarət mexanizmi sisteminin təkmilləşdirilməsinin vacibliyini.

10. Son illərdə yığıma yönələn məbləğin artımla müşahidə olunmasına və gözlənilən nominal gəlirlilik göstəricilərinin proqnozlaşdırılmasına əsasən növbəti il üçün nəzərdə tutulmuş investisiya portfelində yüksək risk-gəlir profilli səhmlər və alternativ maliyyə alətlərinə potensial olaraq əlavə sərmayələr edilməsi fonunda müvafiq risklərə və gəlirliyə yenidən baxılmasını;

11. 2009-cu ilin büdcə zərfinə daxil olan orta müddətli iqtisadi-sosial inkişaf Konsepsiyası (2018-2021) və toplu maliyyə balansında qeyd olunan məlumatlara əsasən Dövlət Neft Fondunun dövlət büdcəsinə transfertin tədricən azaldılması, həmçinin Fondun gəlirlərinin 2019-cu il üzrə 15579,2 mln manat, xərclərinin isə 11364,3 mln manat olmasına baxmayaraq təqdim olan büdcə layihəsində Fondun gəlirləri 15450149,7 min manat xərcləri isə 11595238,4 min manat nəzərdə tutulmasını;

12. 2003-cü ildən hazırkı dövredək transfertin həcmnin ən yüksək olduğu dövrün 2019-cu il üzrə 11364,3 mln manat nəzərdə tutulması Milli İqtisadiyyatın Strateji Yol Xəritəsində təsbit edilən Dövlət büdcəsinin Dövlət Neft Fondunun transfertlərindən asılılığının azaldılması məqsədləri ilə uyğunluq təşkil etməməsini;

13. Fondun Əsasnaməsinə uyğun olaraq əldə edilmiş vəsaitlərin öncül sahələrinin inkişafına və sosial-iqtisadi baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edən layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəldilməsi əsas vəzifə kimi müəyyən edilməsinə baxmayaraq növbəti ildə bu istiqamət üzrə aktiv fəaliyyətin nəzərdə tutulmaması;

14. Azərbaycan Respublikasının 24 avqust 2018-ci il tarixli 234saylı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə təsdiq edilmiş yeni Büdcə qaydası (Büdcə qaydası) ilə “Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya” təsdiq edilmiş “Neft və qaz gəlirlərinin zirvə səviyyəsinə çatdıqda onların 25%-dən az olmayan hissəsinin yığıma yönəldilməsi” prinsipi ilə uyğunluq təşkil etməməsini;

15. Uzunmüddətli investisiya strategiyasının səmərəli tətbiqinə, investisiya portfelinin bu strategiya fonunda daha da optimallaşdırılmasına və gəlirliyin yüksəldilməsinə istiqamətlənən hədəflərə nail olunması üçün Fondun xərclərinin növbəti il ilə yanaşı sonrakı 2 il üçündə proqnozlaşdırılması istiqamətində təkliflərin verilməsinin vacibliyini.

Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası hesab edir ki, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən Hesablama Palatasına təqdim edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il büdcəsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının layihəsi ölkə qanunvericiliyi ilə Dövlət Neft Fondunun qarşısında qoyulmuş məqsəd və vəzifələri təmin etmək üçün və “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”nın tələblərinə uyğun hazırlanmışdır, Azərbaycan Respublikasında vahid makroiqtisadi siyasətin yürüdülməsi və dövlət idarəetmə sektorunun gəlirlərinin ümumiləşdirilməsi prinsipinə müvafiqdir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, Dövlət Neft Fondunun 2019-cu il üçün büdcə layihəsi, Fondun vəsaitinin 2019-cu ildə istifadəsinin əsas istiqamətləri (proqramı) və Fondun 2019-cu ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetasının layihələri məqbul hesab edilir və onların təsdiq edilməsi barədə müvafiq Fərman layihəsinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına təqdim edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fonduna göndərilməsi tövsiyyə olunur.

Rəy Hesablama Palatası Kollegiyasının 18 dekabr 2018-ci il tarixli Q-153 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

HESABLAMA PALATASININ

SƏDRİ

VÜQAR GÜLMƏMMƏDOV